DOĐI I VIDI

PRVI SUSRET SA ANGLIKANSKOM ZAJEDNICOM

Vodič kroz hrišćansku veru, molitvu i zajedništvo

PRIRUČNIK

Episkopalna anglikanska zajednica u Srbiji

2026

REČ ČITAOCU

Možda ste ovu knjižicu otvorili iz radoznalosti. Možda vam je prijatelj spomenuo anglikanstvo, možda ste na internetu naišli na ime Episkopalne anglikanske zajednice, a možda već neko vreme tražite mesto na kojem biste mogli da se molite i razgovarate o veri. Moguće je i da ste se od crkvenog života udaljili, ne zato što vas Bog više ne zanima, nego zato što ste imali pitanja na koja niko nije želeo strpljivo da odgovori.

Ovaj vodič ne traži da unapred prihvatite sve što je u njemu napisano. Ne proverava koliko znate o Bibliji, ne zahteva da već umete da se molite i ne očekuje da ste sigurni u svako svoje uverenje. On je poziv da upoznate hrišćansku veru onako kako se ona razume i živi u anglikanskoj tradiciji. Poziv glasi jednostavno: dođi i vidi. Pogledaj o čemu govorimo, pitaj ono što ti je važno i razmisli u slobodi.

Na ovim stranicama najpre ćemo govoriti o ljudskoj potrazi za Bogom, zatim o Isusu Hristu, o Crkvi, o anglikanskom nasleđu, o bogosluženju i na kraju o sasvim praktičnim koracima prvog dolaska. Pojmove koje možda ne poznajete objasnićemo kada se prvi put pojave. Na kraju se nalaze kratke molitve, sedmodnevni plan čitanja Jevanđelja i rečnik pojmova.

Želimo da odmah naglasimo jednu važnu stvar. Nijedna pojedinačna crkvena zajednica ne može da zameni Boga, niti sme da traži slepu poslušnost. Dobra crkvena zajednica pomaže ljudima da rastu u istini, molitvi, odgovornosti i ljubavi. Upoznavanje jedne tradicije ne mora da znači odricanje od sopstvene prošlosti ili brz raskid sa drugom crkvom. Odluke o veri i pripadnosti zaslužuju vreme, znanje i mirnu savest.

Ovaj rukopis je predlog za čitanje i uredničko razmatranje. Opis opštih anglikanskih običaja ne znači da je svaka pojedinost jednako uređena u svakoj anglikanskoj crkvi. Za aktuelno mesto bogosluženja, vreme službi, uslove pristupanja Pričešću i članstvu treba proveriti zvanične informacije same zajednice.

Biblijski početak: U Jevanđelju po Jovanu, kada su dvojica ljudi želela da saznaju gde Isus boravi, odgovor je bio poziv da dođu i vide (Jovan 1,35–39). Taj razgovor nije počeo složenim ispitivanjem, nego otvorenim susretom.

SADRŽAJ

1. Zašto ljudi danas traže Boga?

2. Ko je Isus Hristos i šta znači slediti ga?

3. Šta je Crkva i zašto postoji?

4. Šta je anglikansko hrišćanstvo?

5. Kako izgleda naše bogosluženje?

6. Kako posetiti zajednicu i postavljati pitanja?

Dodatak A. Sedam dana upoznavanja Jevanđelja

Dodatak B. Kratke molitve za početak

Dodatak C. Mali rečnik anglikanskih pojmova

Dodatak D. Pitanja koja možete poneti na prvi razgovor

Izvori

1. ZAŠTO LJUDI DANAS TRAŽE BOGA?

Pitanja koja ostaju posle svakodnevnih obaveza

Čovek može da živi veoma zauzeto, a da ipak u sebi nosi pitanje na koje mu raspored obaveza ne odgovara. Posao, učenje, porodica, briga o novcu i zdravlju ispunjavaju dan. Ali ponekad, u trenucima tišine, javlja se nešto drugo: zašto sam ovde? Šta je dobar život? Zašto toliko čeznem za ljubavlju, a tako teško uspevam da je sačuvam? Šta ostaje od našeg truda kada se suočimo sa bolešću, gubitkom ili sopstvenim ograničenjima?

Takva pitanja nisu dokaz slabosti. Postavljaju ih i mladi i stari, vernici i nevernici, uspešni ljudi i oni koji prolaze kroz težak period. Neko o njima govori otvoreno, neko ih skriva iza svakodnevne žurbe. Hrišćanska vera ne tvrdi da se složenost ljudskog iskustva može svesti na jednu kratku rečenicu. Ona, međutim, tvrdi da ta pitanja zaslužuju ozbiljan odgovor i da čovek nije prepušten sam sebi.

Biblija počinje pričom o stvaranju: svet i ljudski život nisu predstavljeni kao bezvredna slučajnost, nego kao prostor koji Bog naziva dobrim (Postanje 1). Čovek je stvoren po Božijem liku. Ta tvrdnja ne znači da je čovek svemoćan ili bezgrešan; znači da mu dostojanstvo ne daju ni društveni položaj, ni uspeh, ni tuđe odobravanje. Dostojanstvo mu prethodi. Ono je dar.

Kada se pitamo da li postoji Bog, u stvari često pitamo i da li postoji konačni smisao, da li pravda ima poslednju reč, da li je ljubav više od prolaznog osećanja. Hrišćanstvo na ova pitanja ne odgovara samo pojmom o Bogu, nego pričom o Bogu koji prilazi čoveku. U središtu te priče stoji Isus Hristos.

Vera nije zabrana mišljenja

Neki ljudi odustanu od crkve zato što misle da se od vernika traži da ne postavljaju pitanja. Drugi se boje da će ih neko osuditi zato što ne razumeju određeno učenje ili se ne slažu sa svim običajima. A ima i onih koji su slušali jednostavne odgovore na suviše teške probleme i zaključili da vera nema šta da ponudi ozbiljnom čoveku.

Zrela vera ne zahteva gašenje razuma. Ona nas poziva da mislimo pošteno, da proveravamo ono što čujemo i da priznamo granice sopstvenog znanja. Hrišćanska tradicija poznaje duboko promišljanje o prirodi sveta, čoveka, jezika, istorije i savesti. Mnogi veliki vernici nisu bili ljudi bez pitanja, nego ljudi koji su se svojim pitanjima uporno vraćali.

Vera i nauka odgovaraju na različite, ponekad međusobno povezane vrste pitanja. Nauka istražuje kako prirodni svet funkcioniše, na osnovu dokaza i proverljivih objašnjenja. Teologija pita i šta znači da svet postoji, kako razumeti dobro i zlo, zašto je čovek odgovoran i šta znači Božije otkrivenje. To ne znači da se nikada ne javljaju napetosti između naučnih saznanja i verskih tumačenja. Kada se jave, potrebno ih je razmotriti bez straha i bez glumljenja da je sve lako.

U anglikanskom predanju važna je navika čitanja Svetog pisma u zajednici koja uči, rasuđuje i moli se. Nije svako pitanje rešeno jednom zauvek; ipak, čovek može da raste u poverenju dok uči. Pitanje nije suprotnost veri. Ponekad je upravo početak njenog sazrevanja.

Kada patnja promeni način na koji gledamo svet

Postoje trenuci kada pitanje o Bogu više nije teorijsko. Kada izgubimo nekoga koga volimo, kada se porodica raspada, kada nas bolest ograniči ili kada nas neko ozbiljno povredi, reči o dobroti i pravdi mogu nam zvučati daleko. Tada je potrebna naročita obazrivost. Čoveku koji pati ne treba brz odgovor koji će prikriti njegovu bol. Ne treba mu ni tvrdnja da je tragedija nužno kazna ili da bi snažnija vera odmah uklonila svaku teškoću.

U mnogim biblijskim psalmima ljudi viču, plaču, žale se i pitaju dokle će njihova patnja trajati (na primer Psalam 13 i Psalam 42). Biblija ne briše te glasove. Ona ih čuva kao molitvu. U životu Isusa Hrista vidimo Boga koji se, prema hrišćanskom ispovedanju, nije zadržao na sigurnoj udaljenosti od ljudske tuge. Isus je plakao nad smrću prijatelja (Jovan 11,35). Na krstu je prošao kroz stvarno stradanje.

To ne uklanja sva filozofska i lična pitanja o zlu. Hrišćanska nada nije lako objašnjenje svake nesreće. Ona je uverenje da patnja i smrt nisu konačni gospodari ljudskog života. Ta nada počiva na Isusovom vaskrsenju, o kojem ćemo govoriti kasnije.

Ako prolazite kroz duboku tugu, razgovor sa sveštenikom ili poverljivom osobom može biti dragocen. Ako se suočavate sa ozbiljnim psihičkim ili zdravstvenim teškoćama, duhovna podrška ne zamenjuje stručnu medicinsku i psihološku pomoć. Briga o duši i briga o zdravlju ne moraju biti suparnici.

Potraga, navika i stvarni susret

Neki ljudi odrastaju uz molitve, ikone ili porodične praznike. Drugima je svaka crkvena reč strana. Nijedan od tih početaka sam po sebi ne određuje dubinu nečije buduće vere. Čovek može da zna mnogo običaja, a da se retko zapita o njihovom značenju. A neko može prvi put da pročita Jevanđelje u zrelim godinama i da otkrije pitanja koja menjaju njegov život.

Zbog toga je korisno razlikovati tri stvari: kulturno nasleđe, ličnu veru i zajednički crkveni život. One se često prepliću, ali nisu isto. Kulturno nasleđe može nam preneti lepe reči i oblike; lična vera poziva na poverenje, pokajanje i zahvalnost; život u zajednici pomaže nam da ne ostanemo zatvoreni u sopstvena tumačenja i navike.

Tražiti Boga ne znači obavezno doživeti snažnu emociju. Nekad je to miran početak: pročitati nekoliko redova Jevanđelja, zastati nad njima i iskreno izgovoriti kratku molitvu. Nekad je to razgovor sa čovekom koji drugačije razume svet. Nekad je to odluka da nekome učinimo dobro bez očekivanja nagrade. U tim malim pokretima naša pitanja počinju da dobijaju oblik života.

Kako početi bez pretvaranja?

Ako još ne znate šta verujete, nemojte izmišljati sigurnost. Možete početi jednostavnim pitanjem: „Bože, ako postojiš i ako me čuješ, pomozi mi da tražim istinu iskreno.“ Takva molitva nije gotov dokaz vere, ali jeste iskren razgovor. Ako ni to ne možete da izgovorite, možete početi čitanjem Jevanđelja i razgovorom sa nekim kome verujete.

Predlažemo da u prvoj nedelji pročitate prvo poglavlje Jevanđelja po Marku i deo četvrtog poglavlja Jevanđelja po Jovanu. Obratite pažnju na to kakav je Isusov odnos prema ljudima koje susreće. Šta ih pita? Koga primećuje? Od čega ih oslobađa? Kako reaguje na njihovu zbunjenost? Nemojte žuriti da svaku rečenicu odmah protumačite. Zabeležite jedno pitanje koje vam se pojavilo.

Vera nije takmičenje u brzini. Niko ne može umesto vas preuzeti odgovornost za vaše odluke, ali ne morate ni svako pitanje nositi sami. Ako poželite razgovor, crkvena zajednica treba da bude prostor u kojem će vas saslušati, a ne mesto na kojem će vaše neznanje biti razlog za podsmeh.

Za razmišljanje

Šta me je navelo da se zainteresujem za veru baš sada? Koje pitanje o Bogu mi je najvažnije? Postoji li iskustvo zbog kojeg mi je teško da verujem? Od koga bih mogao mirno da potražim razgovor, bez pritiska da odmah odlučim?

Kratka molitva

Bože istine i milosrđa, vidiš moju želju da razumem život. Daj mi poštenje da pitam, smirenje da slušam i hrabrost da prihvatim dobro koje prepoznam. Vodi me putem istine i ljubavi. Amin.

2. KO JE ISUS HRISTOS I ŠTA ZNAČI SLEDITI GA?

U središtu hrišćanske vere nije ideja nego osoba

Hrišćanstvo nije započelo objavljivanjem novog filozofskog sistema. Započelo je svedočenjem o Isusu iz Nazareta: čoveku koji je živeo u određenom vremenu i prostoru, govorio o Carstvu Božijem, okupljao učenike, isceljivao i učio, bio razapet i koga su njegovi sledbenici ispovedali kao vaskrslog Gospoda. Istorijski izvori i hrišćanska vera ne odgovaraju na sva pitanja na isti način, ali je važno da hrišćanstvo govori o događajima, a ne samo o bezvremenim načelima.

Četiri Jevanđelja — po Mateju, Marku, Luki i Jovanu — pripovedaju o Isusu iz različitih uglova. U njima nalazimo njegove razgovore sa ribarima, verskim učiteljima, bolesnima, bogatima, siromašnima i ljudima koje je društvo odbacivalo. Čitalac brzo primećuje da Isus ne reaguje prema svim ljudima jednako. On teši ranjive, a ume oštro da opomene moćne kada religiju pretvaraju u sredstvo samopotvrđivanja. Uči da je ljubav prema Bogu nerazdvojiva od ljubavi prema bližnjemu (Matej 22,37–40).

Kada pitamo ko je Isus, zato ne treba početi samo spiskom njegovih izreka. Treba videti i šta je činio, koga je pozivao i kako je njegova ličnost oblikovala živote ljudi koji su ga pratili. Tek tada naučne, istorijske i teološke rasprave dobijaju svoje pravo mesto.

Isus kao učitelj i navestitelj Carstva Božijeg

Jedna od središnjih tema Isusovog propovedanja jeste Carstvo Božije. Ono ne znači jednostavno novu političku teritoriju. Jevanđelja njime opisuju Božiju vladavinu, prisustvo i delovanje koje obnavlja čoveka i zajednicu. Isus govori da se Božije Carstvo približilo i poziva ljude da se pokaju i veruju Jevanđelju (Marko 1,14–15).

Pokajanje u tom pozivu nije samo osećanje krivice. Ono je promena pravca: od zatvorenosti ka istini, od ravnodušnosti ka ljubavi, od opravdavanja sopstvenog zla ka priznanju i popravljanju onoga što možemo. Isus uči učenike da se mole za Božiju volju na zemlji, da praštaju, da ne služe novcu kao gospodaru i da primećuju gladne, žedne, usamljene i zaboravljene (Matej 6; Matej 25).

Priče koje Isus pripoveda nisu samo lepe moralne pouke. Priča o milosrdnom Samarjaninu postavlja neugodno pitanje: ko je moj bližnji i da li je moja ljubav ograničena verskim ili društvenim granicama? Priča o izgubljenom sinu govori o povratku, praštanju i teškoći da

prihvatimo milost koja se daje i drugome (Luka 10,25–37; Luka 15,11–32). U njima prepoznajemo svet u kojem Bog nadilazi naše male mere zasluga.

Zašto hrišćani veruju da je Isus više od učitelja?

Hrišćani ne vide u Isusu samo mudrog čoveka. Apostolski i Nikejski simbol vere ispovedaju ga kao Sina Božijeg. Klasično hrišćansko učenje govori da je u Isusu Hristu Bog zaista postao čovek: ne prividno i ne delimično, nego ulazeći u stvarnost ljudskog života. Zato se govori o ovaploćenju. Ono je izraz uverenja da Bog nije ravnodušan prema svojoj tvorevini.

To verovanje otvara i pitanje Svete Trojice. Hrišćani ispovedaju jednoga Boga — Oca, Sina i Svetoga Duha. To nije verovanje u tri odvojena boga, niti pokušaj da se Božija tajna potpuno zatvori u ljudsku formulu. Reč je o načinu na koji je Crkva kroz vekove nastojala da verno izrazi biblijsko svedočanstvo o Ocu koji šalje Sina i o Duhu Svetome koji oživljava i vodi Crkvu.

Nekome ko prvi put dolazi u crkvu ovi pojmovi mogu zvučati apstraktno. Ne morate odmah razumeti sve istorijske rasprave koje stoje iza njih. Dovoljno je da prepoznate osnovno: hrišćani veruju da nam se Bog najjasnije otkriva u Isusu Hristu i da nas Sveti Duh uvodi u život poverenja, molitve i ljubavi.

Krst: ozbiljnost zla i veličina milosti

Krst je najupečatljiviji znak hrišćanstva, ali nije ukras koji treba posmatrati bez razmišljanja. On nas podseća na stvarnu nepravdu, nasilje i smrt. Isus je, prema jevanđelskom svedočanstvu, bio osuđen i razapet za vreme Pontija Pilata. Njegovi učenici nisu taj događaj lako razumeli. Mnogi su se uplašili, razočarali ili pobegli.

Hrišćanska vera razume Hristovu smrt i kao delo Božijeg spasenja. Novi zavet govori o žrtvi, pomirenju, oslobođenju i pobedi nad silama greha i smrti. Različite hrišćanske škole kroz istoriju različito su naglašavale ove slike. Njihovo zajedničko središte jeste uverenje da spasenje nije nešto što čovek može kupiti svojom moralnom savršenošću. Ono je dar Božije blagodati koji nas poziva na poverenje i novi život.

Ako vas je neko učio da Bog čoveka može voleti tek kada ovaj postane dovoljno dobar, Jevanđelje donosi drugačiji naglasak. Božija ljubav pokreće naše obraćenje; ona nije nagrada na kraju savršenog ponašanja. To ne znači da je važno kako živimo prestalo da važi. Naprotiv: zahvalnost za primljenu milost postaje razlog za promenu.

Vaskrsenje: temelj hrišćanske nade

Isusovi učenici nisu ostali samo zajednica ljudi koja se seća umrlog učitelja. Po svedočanstvu Novog zaveta oni su propovedali da je Bog vaskrsao Isusa iz mrtvih. Apostol Pavle otvoreno kaže da bez Hristovog vaskrsenja hrišćanska propoved gubi središnji oslonac (1. Korinćanima 15). Vaskrsenje zato nije sporedni dodatak moralnoj poruci; ono je srce hrišćanskog ispovedanja.

Novi zavet ne predstavlja vaskrsenje kao jednostavan povratak u stari život. Reč je o Božijoj pobedi nad smrću i početku novog stvaranja. Učenici govore o susretima sa vaskrslim Hristom, o strahu koji se pretvara u hrabrost i o zajednici koja se iznova okuplja. Hrišćanska nada otuda nije tvrdnja da ćemo izbeći sve životne gubitke. Ona je poverenje da Bog može učiniti novo i tamo gde mi vidimo samo kraj.

Onome ko još nije uveren u vaskrsenje ne treba se rugati. I prvi učenici su se suočavali sa strahom, iznenađenjem i nevericom. Zato je dobro čitati jevanđelske izveštaje i 15. poglavlje Prve poslanice Korinćanima, razmišljati o njima i razgovarati bez pritiska da odgovor mora nastati istog trenutka.

Šta znači slediti Hrista danas?

Slediti Hrista nije isto što i nositi određenu oznaku ili pripadati odabranoj grupi. To znači učiti da svoj život usklađujemo sa njegovim učenjem i njegovim načinom ljubavi. Nekada se to vidi u velikim odlukama, ali češće u malim: govoriti istinu kada bi laž bila lakša, izmiriti se kada je moguće, priznati povredu koju smo naneli, braniti dostojanstvo osobe koja nema moć i pokazati milosrđe kada od toga nemamo korist.

Hrišćanski život nije put koji čovek prelazi bez greške. U Jevanđeljima učenici neprestano nešto pogrešno razumeju. Petar obećava vernost, a potom se odriče Hrista; ipak priča njegovog učeništva tu ne završava. Iz toga možemo naučiti da pokajanje nije predstava za druge, nego vraćanje istini uz Božiju pomoć.

Važno mesto imaju molitva, čitanje Svetog pisma, zajedničko bogosluženje, krštenje i sveta evharistija. Oni nas podsećaju da veru ne stvaramo sami iz početka svakoga dana. Primamo je, učimo i proveravamo u odnosu sa Bogom i bližnjima. U toj školi ima prostora i za rast i za ispravljanje pogrešnih predstava o Bogu.

Prvi mali koraci učeništva

Počnite od jednog Jevanđelja. Čitajte polako, možda desetak minuta dnevno. Umesto pitanja „Kako da što brže završim?“, probajte sa tri pitanja: šta tekst govori o Isusu, šta govori o ljudima i postoji li nešto što danas treba drugačije da učinim? Ako tekst ne razumete, označite ga. Nije neuspeh priznati nejasnoću.

Pronađite kratko vreme za molitvu. Nije potrebno mnogo reči. Možete izgovoriti Očenaš, molitvu koju je Isus naučio učenike (Matej 6,9–13), ili sopstvenim rečima zahvaliti za jedan dar i zamoliti za pomoć u jednoj konkretnoj potrebi. Obratite pažnju i na čoveka pored sebe. Vera počinje da sazreva kada molitva oblikuje postupke.

Ako dođete na bogosluženje, možete jednostavno slušati. Ne morate znati sve pokrete, pesme i odgovore. Najvažnije je da iskreno budete prisutni. Hrišćanstvo nije poziv na brz nastup, nego na dug put s Hristom.

Za razmišljanje

Koja Isusova reč ili priča mi je posebno bliska? Šta mi je teško da prihvatim u hrišćanskom učenju o njemu? Gde u svom životu osećam potrebu za praštanjem ili promenom? Kako bi izgledao jedan mali korak učeništva ove nedelje?

Kratka molitva

Gospode Isuse Hriste, otkrij mi svoju istinu i nauči me da živim u ljubavi. Pomozi mi da ne skrivam svoje slabosti, da primim milost i da budem milostiv prema drugima. Vodi me putem vere i nade. Amin.

3. ŠTA JE CRKVA I ZAŠTO POSTOJI?

Crkva je pre svega zajednica okupljena oko Hrista

Kada čujemo reč „crkva“, često prvo pomislimo na građevinu: zvonik, oltar, klupe, ikone ili vitraže. Drugi pomisle na sveštenika, propise, istoriju i ustanove. Sve to može biti deo crkvenog života, ali nijedna od tih stvari sama po sebi ne iscrpljuje značenje Crkve. U Novom zavetu Crkva je zajednica ljudi koji su pozvani da pripadaju Hristu i jedni drugima.

Prvi hrišćani nisu imali svuda velike bogomolje. Okupljali su se da slušaju apostolsko učenje, mole se, lome hleb i brinu jedni o drugima (Dela apostolska 2,42–47). Njihov zajednički život nije bio bez sukoba i slabosti; novozavetne poslanice su pune saveta zajednicama koje su se svađale, pogrešno razumevale slobodu i zanemarivale ranjive. Upravo zbog toga tekstovi o Crkvi nisu samo idealizovane slike nego i poziv na stalno popravljanje života.

Crkva zato nije klub ljudi koji misle da su bolji od ostalih. Njen smisao nije da proglasi sopstvenu savršenost, već da svedoči Božiju milost. U središtu njenog života trebalo bi da budu Jevanđelje, molitva, krštenje, sveta evharistija, poučavanje, služenje i odgovornost prema drugima.

Jedna, sveta, saborna i apostolska

U Nikejskom simbolu vere hrišćani ispovedaju jednu, svetu, sabornu i apostolsku Crkvu. Te reči zvuče svečano, ali govore o veoma konkretnim težnjama. Jedna Crkva znači da je Hristos jedan i da podele među hrišćanima ne možemo uzeti kao nešto sasvim nevažno. Sveta znači da je Crkva pozvana da pripada Bogu, ne da su svi njeni članovi moralno besprekorni.

Saborna, ili katoličanska, ovde ne znači samo rimokatolička. U drevnom ispovedanju ta reč ukazuje na punoću i univerzalnost Hristove Crkve, koja nije vlasništvo jednog naroda, jezika ili društvene grupe. Apostolska znači da Crkva živi od svedočanstva apostola o Hristu i da je pozvana da to svedočanstvo verno prenosi. U episkopalnim tradicijama posebno se naglašava i istorijska služba episkopa, mada se crkve razlikuju u tumačenju njenog značenja i priznavanja.

Kada zajednica ispoveda ove četiri oznake, ona time ne dokazuje automatski da sve što radi jeste ispravno. Naprotiv, one postaju merilo prema kojem treba proveravati njenu stvarnost. Ako govorimo o jedinstvu, ne smemo graditi identitet na neprijateljstvu. Ako govorimo o svetosti, potrebno je boriti se protiv zloupotrebe moći. Ako govorimo o sabornosti, treba

poštovati dostojanstvo ljudi izvan sopstvene sredine. Ako govorimo o apostolnosti, moramo ozbiljno čitati Jevanđelje.

Sveto pismo, propoved i zajedničko učenje

Crkva je zajednica koja sluša. To ne znači da svako bez pitanja prihvata sve što čuje od sveštenika. Znači da vernici zajedno dolaze pred Sveto pismo, pokušavaju da ga razumeju u njegovom istorijskom i književnom kontekstu i pitaju šta ono govori njihovom životu. Čitanje Biblije na bogosluženju nije dodatak programu: ono je jedna od njegovih najvažnijih osnova.

U anglikanskoj tradiciji naročito je važan lekcionar, raspored biblijskih čitanja tokom crkvene godine. On pomaže zajednici da se ne zadržava samo na omiljenim stihovima jednog propovednika, nego da iznova sluša širi raspon biblijskih knjiga. Propoved zatim pokušava da objasni pročitan tekst i poveže ga sa verom i životom.

Dobro je pitati odakle dolazi neko tumačenje, zašto se određeni stih čita baš tako i kako se povezuje sa ostatkom Biblije. Vernik nije manje veran zato što želi da razume. A sveštenik nije manje dostojan poštovanja zato što ume da kaže: „Ovo pitanje zaslužuje da ga dodatno proučimo.“

Krštenje i evharistija: vidljivi znaci Božije blagodati

Crkva se ne okuplja samo da razmeni mišljenja. U istorijskom hrišćanstvu važni su i sakramenti, odnosno Svete tajne. Anglikansko predanje naročito ističe krštenje i Gospodnju večeru, odnosno svetu evharistiju, kao sakramente koje je ustanovio Hristos. Drugi obredi, kao što su konfirmacija, brak, rukopoloženje i molitve za bolesne, takođe zauzimaju značajno mesto u crkvenom životu, iako se njihovo teološko razvrstavanje razlikuje među tradicijama.

Krštenje je znak pripadnosti Hristu i ulaska u život Crkve. U anglikanskim crkvama postoji krštenje odraslih i dece, uz odgovarajuću pripremu i obećanja. Ne treba ga posmatrati kao magijski postupak koji zaobilazi život vere. Njegov smisao uključuje Božiju blagodat, veru zajednice i poziv na hrišćanski život.

U svetoj evharistiji zajednica se seća Hristove smrti i vaskrsenja, zahvaljuje Bogu i učestvuje u svetinji hleba i vina prema svojoj liturgijskoj tradiciji. Anglikanci se razlikuju u načinu na koji objašnjavaju Hristovo prisustvo u evharistiji, ali je ona u mnogim zajednicama središte nedeljnog bogosluženja. Ko može da pristupi Pričešću uređuje se prema pravilima konkretne crkve; zato je važno da posetilac unapred pita i da nikada ne oseća pritisak.

Zašto su nam potrebni drugi ljudi?

Lična molitva je važna, ali čovek lako postane zatvoren u sopstvene navike. Nekada nam je potreban neko ko će nas ohrabriti; drugi put neko ko će nas taktično ispraviti. U zajednici upoznajemo ljude koje možda sami ne bismo izabrali za prijatelje, ali koji nas uče strpljenju i saosećanju. To ne znači da treba trpeti ponižavanje ili nasilje. Ljubav prema zajednici ne uključuje odricanje od ličnog dostojanstva.

Crkveno zajedništvo se vidi u sasvim običnim stvarima: neko obiđe bolesnika, neko pomogne porodici u nevolji, neko pripremi čitanja, neko očisti prostor posle službe, neko ostane da sasluša čoveka koji je izgubio blisku osobu. Takvi postupci možda ne privlače pažnju, ali bez njih velike reči o ljubavi ostaju prazne.

Apostol Pavle Crkvu poredi sa telom u kojem različiti udovi imaju različite darove (1. Korinćanima 12). To znači da ni sveštenik ni najglasniji član ne čine celu zajednicu. Svako ima dostojanstvo, a službe postoje radi izgradnje drugih. Ljudi koji tek dolaze ne moraju odmah preuzeti obaveze. Potrebno je najpre upoznati zajednicu, njene vrednosti i stvarni način života.

Crkva, greške i odgovornost

Istorija hrišćanstva svedoči i o velikodušnosti i o teškim promašajima. Zbog toga ne bi bilo pošteno tvrditi da se u crkvenom životu nikada ne pojavljuju zloupotrebe položaja, neosetljivost, nepravda ili prikrivanje problema. Vera u svetost Crkve ne znači prikrivanje greha njenih članova. Naprotiv, ozbiljno shvatanje Jevanđelja zahteva odgovornost.

Zdrava zajednica omogućava ljudima da postavljaju pitanja o novcu, rukovodstvu i članstvu. Jasno razlikuje duhovni savet od prinude. Ima postupke za zaštitu dece i ranjivih osoba i ne traži da se ozbiljne povrede prava ili krivična dela rešavaju isključivo unutar crkvenih razgovora. I ono najjednostavnije: poštuje pravo čoveka da dođe, da razmisli i da ode bez zastrašivanja.

Ako vam se nečiji duhovni autoritet predstavlja kao razlog da ne smete proveriti činjenice, to je povod za oprez. Hrišćansko služenje, prema Isusovom učenju, nije gospodarenje nad drugima, nego odgovornost za njihovo dobro (Marko 10,42–45). Ta rečenica se ne odnosi samo na vernike već i na njihove pastire.

Crkva nije cilj sama sebi

Svrha Crkve nije da stalno govori samo o sebi. Ona je pozvana da svedoči Hrista, da ljude poučava i krštava, da odgovara na potrebe onih koji pate, da se zalaže za pravdu i da odgovorno čuva svet kao Božiju tvorevinu. Ti zadaci nisu uvek spektakularni. Ponekad počinju brigom za usamljenog komšiju ili spremnošću da se sasluša nečija priča.

Čovek može biti zainteresovan za anglikansko bogosluženje, a ostati pripadnik svoje postojeće crkvene tradicije. Može doći na razgovor i zaključiti da ova zajednica nije njegov put. Odluka o članstvu treba da bude slobodna i zasnovana na jasnim informacijama. Crkva dostojna poverenja ne meri svaki susret samo pitanjem da li je dobila još jednog člana.

Za razmišljanje

Šta za mene znači dobra crkvena zajednica? Koje kvalitete očekujem od sveštenika i vernika? Da li umem da primim pomoć i da je ponudim drugome? Koja pitanja o odgovornosti zajednice bih želeo da postavim?

Kratka molitva

Gospode, nauči nas da budemo Crkva koja sluša tvoju Reč, moli se i čini dobro. Sačuvaj nas od ponosa i zloupotrebe moći. Daj nam hrabrost da priznamo greške, zaštitimo ranjive i gradimo mir. Amin.

4. ŠTA JE ANGLIKANSKO HRIŠĆANSTVO?

Jedna hrišćanska tradicija sa dugom istorijom

Reč „anglikanski“ upućuje na istoriju engleskog hrišćanstva. Ali bilo bi pogrešno reći da se hrišćanstvo u Engleskoj pojavilo tek u šesnaestom veku. Hrišćanske zajednice postojale su na Britanskim ostrvima mnogo ranije. Ono što danas nazivamo anglikanstvom oblikovalo se kroz dugu crkvenu istoriju, a naročito u vreme engleske reformacije, kada su se otvorila pitanja crkvene vlasti, odnosa prema Rimu, bogosluženja i reforme učenja.

Zbog uloge kralja Henrija VIII ponekad se cela priča svodi na njegov brak i politički raskid sa Rimom. Ta epizoda jeste važna, ali ne objašnjava bogoslovsku dubinu kasnijeg anglikanstva. U oblikovanju njegove teologije i liturgije ključnu ulogu imali su i reformatori, među kojima je naročito značajan Tomas Kranmer. Tokom narednih vekova anglikanstvo je razvijalo različite izraze crkvenog života u Engleskoj i širom sveta.

Danas anglikanske crkve postoje u raznim kulturama. Mnoge su članice svetske Anglican Communion, zajednice autonomnih crkava koje održavaju formalne veze i zajedničke institucije. Postoje i crkve koje neguju anglikansko nasleđe, ali nisu članice te institucionalne zajednice. Zbog toga treba razlikovati anglikansku tradiciju kao istorijsko-teološki pojam od formalnog crkvenog članstva.

Knjiga zajedničkih molitava

Jedan od najprepoznatljivijih anglikanskih izvora jeste Book of Common Prayer, odnosno Knjiga zajedničkih molitava. Njena rana izdanja nastala su tokom šesnaestog veka; izdanje iz 1662. godine steklo je naročit istorijski značaj. Molitvenik nije samo zbir privatnih molitava. On sadrži oblike javnog bogosluženja, jutarnju i večernju molitvu, obrede krštenja, venčanja i sahrane i druge tekstove pomoću kojih zajednica zajedno ispoveda veru.

Zašto se koristi već napisan tekst? Zar molitva ne treba da bude spontana? Spontana molitva ima svoje mesto, ali zajednička molitva omogućava da se ljudi različitog raspoloženja i iskustva oslone na iste reči. Neko je tog dana radostan, neko iscrpljen, neko tek uči da se moli. Reči koje su oblikovale mnoge generacije pomažu svima da učestvuju i onda kada lična osećanja nisu snažna.

U različitim anglikanskim crkvama koriste se različiti istorijski ili savremeni molitvenici. Sama činjenica da biblioteka neke zajednice sadrži više izdanja ne govori automatski koji se

obrazac stvarno koristi na svakom bogosluženju. Zato je dobro pitati koji molitvenik i lekcionar zajednica primenjuje, a koje knjige nudi radi proučavanja.

Sveto pismo, predanje i odgovorno rasuđivanje

Anglikansko nasleđe posebno ističe autoritet Svetog pisma u učenju o spasenju. Istovremeno ozbiljno shvata svedočanstvo drevne Crkve, simvole vere, sabore i rad teologa koji su vekovima promišljali hrišćansku istinu. Razum je pritom važan u čitanju, tumačenju i primeni vere. To ne znači da su Sveto pismo, predanje i razum tri međusobno potpuno jednaka izvora ili da njihov odnos sve anglikanske struje opisuju istim formulama.

Neki anglikanci naglašavaju reformacijsku teologiju, drugi liturgijski i sakramentalni kontinuitet sa drevnim i srednjovekovnim hrišćanstvom, a mnogi povezuju ove naglaske. Ta raznolikost može biti bogatstvo, ali zahteva poštenje: ne treba svako pojedinačno tumačenje predstavljati kao obavezno mišljenje svih anglikanaca.

U anglikanskom predanju važni su Apostolski i Nikejski simbol vere. Mnoge zajednice takođe čuvaju Trideset devet članova vere, istorijski izraz engleske reformacije. Položaj i način tumačenja tih članova razlikuju se među savremenim anglikanskim crkvama. Za zainteresovanog čitaoca korisnije je najpre razumeti njihovu istoriju i sadržaj nego ih koristiti kao slogan.

Šta znači „episkopalna“?

Reč „episkopalna“ ukazuje na crkveno ustrojstvo u kojem važnu službu imaju episkopi. Uobičajene tri službe u istorijskom episkopalnom poretku jesu episkop, prezviter odnosno sveštenik, i đakon. Episkop ima dužnost da čuva zajedništvo i veru, da rukopolaže i nadgleda službu u okviru svog crkvenog poretka. Sveštenik predvodi lokalno bogosluženje i pastirski život u skladu sa ovlašćenjima; đakon naročito izražava poziv Crkve na služenje.

Anglikanci često govore o apostolskoj sukcesiji ili apostolskom prejemstvu. U najširem smislu reč je o želji da savremena crkvena služba bude povezana sa verom i životom apostolske Crkve. U episkopalnom razumevanju važan je i istorijski kontinuitet rukopoloženja. Međutim, pitanje kanonske valjanosti, međusobnog priznavanja i jurisdikcije ne rešava se samo tvrdnjom jedne zajednice. Različite crkve imaju sopstvene kriterijume i odluke.

Za čoveka koji prvi put dolazi važnije je da razume praktični smisao episkopalnog poretka: služba treba da postoji radi propovedanja Jevanđelja, čuvanja sakramentalnog života,

staranja o ljudima i odgovornosti pred zajednicom i Bogom. Titula nikada ne sme biti izgovor za neograničenu vlast nad savesti vernika.

Protestantsko i katoličansko u anglikanskom identitetu

Anglikanstvo je istorijski povezano sa reformacijom, ali je sačuvalo mnoge oblike ranijeg zapadnog crkvenog života. Zato se u njemu mogu prepoznati reformacijski naglasci na Svetom pismu, blagodati i propovedanju, kao i snažno poštovanje uređene liturgije, episkopata i sakramenata. U anglikanskim crkvama postoje različite struje: evangelikalna, anglokatolička i široka crkvena tradicija, između ostalih.

To može izgledati zbunjujuće čoveku naviknutom na strogo razdvojene nazive. Ali važno je razlikovati tradiciju koja ima unutrašnje različitosti od zajednice u kojoj „sve može da se veruje“. Istorijsko anglikanstvo ima svoja zajednička središta: ispovedanje Hrista, biblijsko svedočanstvo, drevne simvole vere, molitvu, sakramentalni život i istorijsko crkveno nasleđe. Sporna pitanja treba imenovati pošteno, a ne skrivati ih iza opštih reči.

U Srbiji je sasvim razumljivo da posetioci najpre porede anglikansko bogosluženje sa pravoslavnim ili rimokatoličkim. Postoje dodirne tačke: biblijska čitanja, molitve, liturgijska godina, episkopske službe i poštovanje drevne hrišćanske vere. Postoje i razlike u crkvenoj vlasti, teologiji, disciplini i pojedinim obredima. Upoznavanje tih razlika ne mora da vodi neprijateljstvu niti omalovažavanju drugih.

Episkopalna anglikanska zajednica u Srbiji

Episkopalna anglikanska zajednica u Srbiji javno se predstavlja kao hrišćanska, liturgijska i episkopalna zajednica ukorenjena u anglikanskom predanju. Naglašava veru u Isusa Hrista, Sveto pismo, drevna ispovedanja vere, molitvu, sakramentalni život i otvoren razgovor. Sama navodi da je organizaciono samostalna i da je povezana sa nasleđem Free Protestant Episcopal Church of England – Worldwide Communion.

Važno je reći i šta taj opis ne znači. Ova zajednica nije isto što i sve anglikanske crkve u svetu, niti je njena samostalnost isto što i formalno članstvo u Anglican Communion okupljenoj oko Kenterberija. Takva razlika nije presuda o vrednosti ljudi koji se u njoj mole; ona je jednostavno činjenica važna za jasan i pošten opis crkvenog statusa. Za konkretne odnose, sporazume i kanonska pitanja treba proveriti javne dokumente i nadležne crkvene izvore.

Njena biblioteka pokazuje interesovanje za istorijske molitvenike, krštenje, konfirmaciju, katehizis, Trideset devet članova i pitanja apostolske sukcesije. To može biti dragoceno za

ljude zainteresovane za ozbiljno proučavanje. Ipak, nijedan posetilac ne mora prvo pročitati sve te knjige da bi došao na razgovor ili prisustvovao bogosluženju.

Zašto bi neko u Srbiji upoznao anglikansku tradiciju?

Možda vas privlače biblijska čitanja raspoređena kroz godinu, dostojanstvena molitva na jeziku koji razumete i mogućnost da o veri razgovarate mirno. Možda želite da upoznate deo hrišćanske istorije koji u našoj sredini nije dovoljno poznat. Možda ste već vernik druge crkve i jednostavno želite da bolje razumete svoje susede u veri. Svi ti razlozi mogu biti dovoljni za početak razgovora.

Nema potrebe da anglikanstvo predstavljamo kao jedino mesto gde se čovek može iskreno moliti, niti da pravoslavno ili katoličko nasleđe Srbije opisujemo kao prepreku. Crkve imaju stvarne razlike, ali pristojno upoznavanje ne počinje potcenjivanjem drugih. Hrišćanska vernost istini i poštovanje bližnjeg trebalo bi da rastu zajedno.

Ako posle upoznavanja poželite da nastavite ovaj put, važno je da dobijete jasne odgovore o verovanju, službama, pravilima članstva i odnosima sa drugim crkvama. Takva pitanja su izraz odgovornog pristupanja zajednici, a ne neprijateljstva prema njoj.

Kako čitati anglikansku biblioteku?

Ako želite da nastavite upoznavanje anglikanstva, ne morate početi od najtežih teoloških knjiga. Najpre pročitajte kratak prikaz Hristovog života i jedan uvod u bogosluženje. Tek zatim pređite na istorijske molitvenike i Trideset devet članova vere. Takav redosled pomaže da se poznate reči, poput „blagodat“, „sveštenstvo“ ili „predanje“, ne razumeju izvan života Crkve i njenih izvora.

Kada u biblioteci pronađete tekst o apostolskoj sukcesiji ili valjanosti rukopoloženja, setite se da to nisu teme koje se rešavaju samo pogledom na jedan dokument. Korisno je razlikovati opis prošlih događaja, teološko obrazloženje određenog stava i zvaničnu odluku neke crkve. Autorski tekst može braniti određeno uverenje, a da ne predstavlja mišljenje svih istorijskih anglikanskih crkava. Uredničke napomene, izvori i datum objavljivanja pomažu da čitalac zna šta čita.

Dobro je obraćati pažnju i na poreklo prevoda. Ako je molitvenik prevod istorijskog izdanja, trebalo bi da budu navedeni njegov izvor, datum i prevodilac. Ako je tekst prilagođen za lokalnu upotrebu, važna je jasna napomena o promenama i crkvenom odobrenju za liturgijsku upotrebu. To nisu sitnice namenjene samo naučnicima. One štite poverenje

vernika, pomažu poređenju sa izvornicima i sprečavaju da se različite tradicije predstave kao jedna jedina.

Za početak je sasvim dovoljno da izaberete jedan molitveni tekst, jedan odlomak Jevanđelja i jedan kratki istorijski prikaz. O njima razgovarajte sa nekim ko ume strpljivo da objasni i ono što je jasno i ono oko čega postoje različita mišljenja. Dobra biblioteka ne treba da zbuni čoveka obiljem naslova, nego da mu postepeno otvori vrata za dublje razumevanje.

Za razmišljanje

Šta mi je u anglikanskoj tradiciji novo? Da li me više privlače liturgija, Biblija, istorija ili način zajedničkog života? Koje razlike prema mojoj dosadašnjoj tradiciji želim bolje da razumem? Šta bi za mene značila slobodna i obaveštena odluka o crkvenoj pripadnosti?

Kratka molitva

Bože, koji si kroz vekove okupljao ljude oko Jevanđelja, nauči me da poštujem istinu i nasleđe Crkve. Sačuvaj me od predrasuda i gordosti. Daj mi razboritost da prepoznam dobro i smirenje da učim od drugih. Amin.

5. KAKO IZGLEDA NAŠE BOGOSLUŽENJE?

Prvi utisak: nije potrebno da sve znate

Čoveku koji prvi put ulazi na anglikansko bogosluženje neke stvari mogu biti poznate, a druge potpuno nove. Možda ćete videti sveštenika u liturgijskoj odeždi, čuti čitanja iz Biblije, zajedničke molitve i propoved. Možda ćete pratiti tekst iz molitvenika ili odštampanog lista. U jednoj službi biće više pevanja, u drugoj više izgovorenih molitava. Konkretnu praksu uvek određuju liturgijski poredak i mogućnosti lokalne zajednice.

Nemojte brinuti ako ne znate kada se stoji ili sedi, kako se odgovara na molitve ili u kojoj knjizi treba pronaći naredni tekst. Na prvom dolasku sasvim je dovoljno da slušate i posmatrate. Možete se pridružiti odgovorima kada vam postanu poznati. Ne morate oponašati svaki pokret drugih da bi vaša prisutnost bila iskrena.

Uređeno bogosluženje ne postoji da bi ljudima zadalo dodatni ispit, nego da bi zajedno mogli da učestvuju u molitvi. Mnogi delovi službe ponavljaju se iz nedelje u nedelju upravo zato što ih s vremenom možemo bolje razumeti i usvojiti.

Dolazak, pozdrav i početna molitva

U nekim zajednicama neko će vas pozdraviti na ulazu i ponuditi knjižicu sa redosledom službe. U drugim ćete samo ući i pronaći mesto. Možete pitati gde da sednete i šta da radite ako želite da pratite tekst. Nije nepristojno reći da ste prvi put tu. Dobar domaćin neće očekivati da unapred poznajete sve običaje.

Bogosluženje obično počinje pozdravom i uvodnim molitvama, a može uključivati himnu ili poziv na slavljenje Boga. U tim rečima Crkva se podseća da se okuplja ne radi samoprikazivanja, već pred Bogom. U nekim oblicima službe zajednica ispoveda grehe i sluša reči Božijeg praštanja. Takvo ispovedanje ne treba da bude javno ponižavanje ljudi. Ono nas poziva da budemo iskreni pred Bogom i da svoju potrebu za milošću ne krijemo.

Kada zajednica izgovara zajedničke molitve, svako u njih unosi sopstveni život: zahvalnost, umor, brigu, nadu. Zato stare molitvene formule mogu postati duboko lične. One nas uče rečima koje možda sami tog dana ne bismo pronašli.

Čitanje Svetog pisma i lekcionar

Jedan od središnjih delova službe jeste slušanje Svetog pisma. Zavisno od vrste bogosluženja mogu se čitati odlomci iz Starog zaveta, psalama, apostolskih poslanica i Jevanđelja.

Raspored tih tekstova naziva se lekcionar. Njegov cilj je da se tokom godine čita širi krug biblijskih knjiga, prateći crkvene praznike i vreme.

Kada slušate čitanje, ne morate razumeti svaku istorijsku okolnost. Pokušajte da uhvatite glavnu misao. Ako vas zbuni neka reč ili događaj, zapišite ga za kasniji razgovor. Vredno je primetiti i kako se odlomci međusobno osvetljavaju: psalam često daje molitveni jezik iskustvu, Jevanđelje pokazuje Hristovo delovanje, a poslanica uči kako se vera živi u zajednici.

U mnogim anglikanskim oblicima službe Jevanđelje se čita na posebno svečan način. To nije zato što drugi delovi Biblije nisu važni, nego zato što Crkva u Jevanđelju naročito sluša svedočanstvo o Hristu. Pred čitanje ili posle njega zajednica može izgovoriti kratke odgovore. Ako ih ne znate, jednostavno slušajte.

Propoved: povezati staru reč i današnji život

Posle čitanja obično sledi propoved ili kratko biblijsko razmišljanje. Dobra propoved ne služi da istakne govornikovu ličnost, već da približi značenje Svetog pisma i pomogne zajednici da veru živi odgovorno. Nekada će naglasak biti na utehi, nekada na pokajanju, nekada na nadi, a nekada na neugodnoj obavezi prema bližnjem.

Ni svaka propoved neće svakome jednako pomoći. Možete se s nečim ne složiti ili poželeti dodatno objašnjenje. Važno je razlikovati biblijski tekst, njegovo tumačenje i lični primer propovednika. Ako vam se nešto učinilo nejasnim, pitajte posle službe ili tokom dogovorenog razgovora. Ozbiljno propovedanje ne treba da strahuje od odgovornog pitanja.

U nekim službama nakon propovedi zajednica ispoveda Apostolski ili Nikejski simbol vere. Ti drevni tekstovi sažimaju osnovna hrišćanska uverenja. Gost koji još nije spreman da ih ispoveda ne mora da izgovara reči protiv svoje savesti. Može ih saslušati i upoznavati njihov smisao.

Molitve za svet, Crkvu i bližnje

Zajedničke molitve često uključuju potrebe Crkve, ljudi koji upravljaju društvom, bolesnih, siromašnih, onih koji pate zbog rata ili nepravde, kao i sećanje na preminule. One podsećaju vernike da Bogosluženje nije zatvoren krug privatnih osećanja. Kada molimo za svet, priznajemo da su naši susedi i udaljeni ljudi važni, čak i kada ih ne poznajemo.

Molitva ne oslobađa od delovanja. Ako se molimo za gladne, potrebno je da razmislimo šta možemo učiniti za nekoga ko nema hrane. Ako se molimo za mir, treba da pazimo na

sopstvene reči i postupke. Zato na kraju službe često sledi blagoslov ili otpuštanje koje nas, u suštini, šalje da ono što smo čuli počnemo da živimo.

Neke službe uključuju znak mira ili međusobni pozdrav. Ako se to dogodi, možete odgovoriti jednostavno i prirodno. Niko ne bi trebalo da zahteva fizički kontakt koji vam nije prijatan. Gostoprimstvo poštuje i ljudske granice.

Sveta evharistija: zahvaljivanje i zajedništvo

Ako prisustvujete evharistijskoj službi, videćete da posebnu pažnju imaju hleb i vino, zahvalne molitve i sećanje na Hristovu smrt i vaskrsenje. Reč „evharistija“ dolazi od grčke reči za zahvaljivanje. Anglikanske crkve ovu službu razumeju kao središnji izraz molitve, Hristovog dara i zajedništva Crkve, premda različite struje drugačije objašnjavaju pojedine teološke detalje.

Uobičajeno je da se na početku evharistijskog dela prinose hleb i vino, da se izgovara velika zahvalna molitva, da se zajednica priseća Hristovih reči i da se pristupa Pričešću prema pravilima konkretne crkve. Redosled može varirati. Nemojte se osećati obaveznim da pristupite Pričešću samo zato što drugi to čine. Ako niste sigurni da li možete da se pričestite, pitajte službitelja pre početka službe. U nekim zajednicama moguće je prići radi blagoslova, u drugim se predviđa drugačija praksa; to takođe treba prethodno proveriti.

Posmatranje evharistije sa poštovanjem nije manje dostojanstveno od učestvovanja na koje još niste spremni. Vera ne treba da se gradi na pritisku ili neprijatnosti. Hrišćanska svetinja zahteva i slobodu i ozbiljnost.

Jutarnja, večernja i druge molitve

Nisu sva anglikanska bogosluženja evharistijska. U tradiciji Book of Common Prayer značajno mesto imaju jutarnja i večernja molitva. One uključuju psalme, biblijska čitanja, himne ili biblijske pesme, molitve i zajedničke odgovore. Takav oblik je naročito pogodan za redovnu molitvu zajednice i pojedinca.

Postoje i druge službe: krštenje, konfirmacija, venčanje, sahrana, molitve za bolesne, liturgije tokom Strasne sedmice i praznične službe. Svaki obred ima svoje mesto u životu vere. Pripadnost nekom obredu nije turistička zanimljivost, već događaj vezan za ljude i njihove važne životne trenutke. Posetilac treba da poštuje privatnost porodica i dostojanstvo učesnika.

Liturgijska godina vodi vernike kroz Advent, Božić, Bogojavljenje, Veliki post, Strasnu sedmicu, Vaskrs, vreme posle Vaskrsa, Pedesetnicu i druge praznike. Taj ritam pomaže nam da se ne zaustavimo samo na jednom delu Hristovog života i da kroz godinu ponovo razmatramo celinu Jevanđelja.

Muzika, tišina i prostor

U nekim anglikanskim sredinama mnogo se peva, dok su druge skromnije. Psalmi, himne i crkvena muzika nisu samo ukras. Njima zajednica zajedno izražava hvalu, tugu, nadu i pokajanje. Ako pesmu ne znate, možete slušati. Ako vam je tišina lakša od pevanja, ni to nije problem.

Prostor za bogosluženje može biti velika crkva, mala kapela ili drugi odgovarajući prostor. Dostojanstvo službe ne zavisi isključivo od veličine građevine. Važniji su urednost, gostoprimstvo, razumljivost i pažnja prema učesnicima. Ako imate poteškoće sa kretanjem, sluhom ili vidom, dobro je unapred pitati koje mogućnosti pristupa postoje. Zajednica ne treba da obećava ono što u određenom prostoru ne može da obezbedi, ali treba da pokuša da nađe razumno rešenje.

U nekim crkvama primetićete sveće, krst, oltarski sto, crkvene boje i posebnu odeždu služitelja. Simboli pomažu molitvi kada su objašnjeni i povezani sa Jevanđeljem. Ako nešto ne razumete, slobodno pitajte. Nikakav predmet ne treba da zameni živu veru i ljubav prema ljudima.

Šta se dešava posle službe?

Posle bogosluženja može uslediti kratak razgovor, upoznavanje ili zajedničko druženje, u zavisnosti od mogućnosti zajednice. Niko ne bi trebalo da vas prisiljava da odmah govorite o privatnim stvarima, ostavljate novac ili donosite odluku o članstvu. Možete kratko pozdraviti domaćine, zahvaliti se i otići. Možete i zamoliti da nekome postavite nekoliko pitanja.

Ako se prikupljaju dobrovoljni prilozi, takva praksa treba da bude jasna i slobodna. Plaćanje nije ulaznica za bogosluženje, razgovor ili molitvu. Crkvene aktivnosti imaju stvarne troškove, ali finansijska pomoć treba da bude predmet slobodne odgovornosti, a ne merilo nečije vere.

Prva poseta retko otkriva sve o jednoj zajednici. Posmatrajte kakav je odnos prema gostima, prema ljudima koji imaju drugačije mišljenje i prema onima koji nemaju društveni uticaj.

Dobar utisak čine lepa liturgija i ljubazne reči; poverenje se gradi tek kada se te reči tokom vremena potvrde delima.

Za razmišljanje

Koji deo bogosluženja želim bolje da razumem? Kako se osećam kada molim zajedno s drugima? Postoji li nešto u liturgiji što mi pomaže da slušam Jevanđelje? Koje praktično pitanje treba da postavim pre prvog dolaska?

Kratka molitva

Gospode, otvori moje srce za tvoju Reč. Nauči me da slušam, da zahvaljujem i da se molim sa drugima. Neka ono što čujem na bogosluženju postane vidljivo u mom ponašanju prema bližnjima. Amin.

6. KAKO POSETITI ZAJEDNICU I POSTAVLJATI PITANJA?

Jednostavan prvi korak: javite se

Ako želite da upoznate Episkopalnu anglikansku zajednicu u Srbiji, najpouzdaniji prvi korak jeste da proverite njene aktuelne kontakt-podatke i raspored. Na sajtu www.anglican.rs objavljene su osnovne informacije o zajednici, njenom verovanju i literaturi. Pre polaska korisno je da pošaljete poruku ili pozovete i pitate kada i gde se održava naredno bogosluženje ili susret. Raspored i mesto okupljanja mogu da se promene, pa ih ovaj vodič namerno ne navodi kao nepromenljive činjenice.

Ne treba vam posebno obrazloženje zašto dolazite. Sasvim je dovoljno da kažete: „Želeo bih da prisustvujem bogosluženju i upoznam vašu zajednicu. Dolazim prvi put, pa me zanima gde da dođem i šta treba da znam.“ Ako biste radije najpre razgovarali, to možete otvoreno reći. Dobar početak je onaj u kojem obe strane razumeju očekivanja.

U slučaju da se bogosluženja ili susreti odvijaju u manjem prostoru ili uz prethodnu najavu, naročito je važno da proverite praktične okolnosti. Ne bi bilo pošteno obećati svakom čitaocu da će u svakom trenutku naići na otvorena vrata određene zgrade. Crkvena otvorenost može da se izrazi i kroz dogovoren susret, ako su informacije jasne i komunikacija odgovorna.

Šta obući, kada doći i gde sesti?

Za prvi dolazak nije potrebna posebna odeća. Uobičajena, uredna odeća prikladna prilici sasvim je dovoljna. Važnije je poštovanje ljudi i bogosluženja nego skupa garderoba. Ako postoje posebni običaji lokalne zajednice, najbolje je da vam ih domaćini objasne bez osuđivanja.

Dobro je doći nekoliko minuta ranije, kako biste mirno pronašli mesto i, ako želite, upoznali osobu koja može da vam objasni tok službe. Ako zakasnite, to obično ne mora biti razlog da odustanete; uđite obazrivo i pridružite se kada je prikladno. Ako imate malu decu, zdravstveno ograničenje ili razlog da tokom službe izađete, možete to unapred pomenuti i dogovoriti najudobniji način prisustva.

Na početku vam ništa ne mora biti poznato. Možete sedeti na mestu koje vam domaćin pokaže, slušati i pratiti koliko želite. U mnogim anglikanskim službama ljudi ustaju ili sede u određenim trenucima; pratite druge ako vam odgovara, a ako ne možete, ostanite sedeti. Duhovni život ne meri se preciznošću pokreta.

Mogu li doći ako nisam anglikanac?

Da biste posetili javno bogosluženje ili zatražili razgovor, nije potrebno da budete anglikanac. I sama zajednica na svom sajtu poziva ljude koji žele da je upoznaju i naglašava poštovanje prema onima koji dolaze sa pitanjima. Međutim, prisustvovanje bogosluženju i pravo na pristupanje pojedinim sakramentima nisu potpuno ista stvar. Za Pričešće, krštenje, konfirmaciju ili članstvo važe posebna pravila o kojima treba dobiti jasne informacije.

Ako ste kršteni u drugoj hrišćanskoj crkvi, nemojte pretpostaviti ni da ćete svakako morati da budete ponovo kršteni ni da automatski možete učestvovati u svim obredima. Dobra crkvena praksa zahteva razgovor o ranijem krštenju, dokumentaciji i pravilima zajednice. U mnogim istorijskim hrišćanskim tradicijama priznaje se jedno krštenje, ali konkretna pitanja treba razrešiti sa odgovornim službenikom.

Ako još ne pripadate nijednoj crkvi, možete da upoznajete hrišćanstvo bez skrivanja svog položaja. Niko ne može umesto vas iskreno izgovoriti veru niti sme tražiti da obećate ono što ne razumete. Priprema za krštenje ili konfirmaciju treba da pruži dovoljno vremena za učenje, pitanja i slobodnu odluku.

Kako započeti razgovor sa sveštenikom?

Neki ljudi se ustručavaju jer misle da postoje „glupa“ pitanja. U stvari, jednostavna pitanja često otkrivaju ono što je najvažnije. Možete pitati: „Šta znači spasiti se?“, „Kako razumete Svetu večeru?“, „Zašto se molite ovim rečima?“, „Ko odlučuje o učenju i pravilima zajednice?“ ili „Kako izgleda priprema za krštenje?“ Sasvim je u redu i reći: „Nisam siguran da verujem, ali želim da razumem.“

U razgovoru budite otvoreni koliko smatrate prikladnim. Niste obavezni da na prvom susretu ispričate sve svoje porodične, zdravstvene i lične probleme. Sveštenik bi trebalo da poštuje poverljivost u granicama zakona i crkvenih pravila, ali je razumno da unapred pitate kako se poverljive informacije čuvaju i koje su njihove granice, naročito kada je reč o zaštiti ranjivih osoba.

Ako dobijete odgovor koji vas zbuni, zatražite izvor ili dodatno objašnjenje. Možete pročitati preporučeni tekst, razgovarati sa drugim kompetentnim čovekom ili se vratiti pitanju kasnije. Duhovni razgovor nije usmena provera na kojoj je dozvoljen samo jedan pokušaj.

Šta pitati o samoj zajednici?

Pored pitanja o Bogu, razumno je pitati i o načinu na koji je zajednica uređena. Ko je odgovoran za bogosluženja? Ko nadgleda rad službitelja? Kako se primaju članovi i kakve obaveze imaju? Kako se donose odluke o novcu, obrazovanju i pastoralu? Koje veze zajednica održava sa drugim crkvama i šta te veze stvarno znače?

Kod nezavisne crkvene zajednice naročito je korisno razlikovati teološku pripadnost određenom nasleđu od formalnog članstva u međunarodnom crkvenom telu. Pitanje „Da li ste u Anglican Communion?“ nije uvreda, već legitimna potreba da se razjasni institucionalni status. Isto važi za pitanja o episkopskoj službi i crkvenom priznavanju.

Ako neko traži da ne postavljate takva pitanja, nemojte žuriti sa odlukom o članstvu. Zajednica koja želi dugoročno poverenje treba da ume da objasni sopstveni položaj smireno, precizno i bez omalovažavanja onih koji se ne slažu.

Pripadnost je put, ne trenutni pritisak

Možda ćete nakon prvog susreta poželeti da dođete ponovo. Možda će vam trebati meseci da razmislite. Možda ćete otkriti da određeni deo anglikanske tradicije cenite, ali ipak želite da ostanete u svojoj dosadašnjoj crkvi. Sve su to mogućnosti koje treba poštovati. Upoznati neku zajednicu ne znači automatski pristati na promenu ličnog identiteta.

Ako razmišljate o članstvu, tražite dokument koji jasno navodi uslove pristupanja, pravo učestvovanja, odgovornosti i mogućnost prestanka članstva. Pitajte da li se traži određena priprema, kako se rešava prethodno krštenje i da li postoje posebni obredi prijema. Ne potpisujte ono što niste pročitali ili razumeli. Razumno je zatražiti vreme i kopiju dokumentacije.

Hrišćanska sloboda nije ravnodušnost prema istini, nego mogućnost da se prema istini odnosimo bez prisile. Verna zajednica ne zadržava ljude strahom, već poverenjem koje se gradi postepeno. Ako odlučite da ne pristupite, možete ostati zahvalni za susret i nastaviti svoj put.

Šta ako imam loše iskustvo sa religijom?

Ako ste doživeli ponižavanje, zloupotrebu položaja ili grubo postupanje u religijskom okruženju, razumljivo je da ćete na novo mesto doći oprezno. Nije potrebno da svoje nepoverenje prikrijete kako biste izgledali kao dobar vernik. Možete polako upoznavati ljude i pratiti kako se odnose prema granicama koje postavite.

Obratite pažnju da li su dozvoljena neslaganja, da li se prikupljanje novca objašnjava jasno, da li se lični podaci čuvaju, da li postoje postupci za prijavu neprimerenog ponašanja i da li se reči o ljubavi potvrđuju praksom. To su razumna pitanja za svaku zajednicu, bez obzira na njenu tradiciju. Kada postoji neposredna opasnost ili sumnja na krivično delo, treba se obratiti nadležnim službama; crkveni razgovor ne može zameniti zaštitu koju pruža zakon.

Ni duhovnik, ni episkop, ni sveštenik, ni neki posebno uticajan vernik ne treba da preuzme potpunu kontrolu nad vašim ličnim životom. Duhovno savetovanje je pomoć u odgovornom rasuđivanju, a ne ukidanje vaše savesti. Gde se pojavljuju pretnje, pritisak ili zahtev za slepom poslušnošću, potrebno je potražiti podršku i nezavisan savet.

Šta ako sam mlad, star, usamljen ili sasvim nov u veri?

Crkvena zajednica okuplja ljude različitih godina i životnih okolnosti. Neko je navikao da svakodnevno čita Bibliju, neko nikada nije držao molitvenik u rukama. Neko dolazi sa porodicom, neko sam. Neko ima mnogo energije, a neko jedva uspeva da izađe iz kuće. Dobra zajednica pokušava da svakom čoveku pristupi sa poštovanjem, ne pretvarajući njegovu biografiju u predmet radoznalosti.

Ako ste roditelj, pitajte kakav je odnos prema deci i postoje li pravila njihove zaštite. Ako imate zdravstvenu teškoću ili invaliditet, unapred se raspitajte o pristupačnosti prostora i mogućnosti prilagođavanja. Ako ste usamljeni, ne morate odmah preuzimati velike obaveze samo da biste stekli osećaj pripadnosti. Prijateljstva sazrevaju polako.

Za mlade je važno da razgovori o veri budu otvoreni i primereni uzrastu, a da se roditeljske i zakonske odgovornosti poštuju. Za ljude koji traže pomoć u životnoj krizi važno je da se jasno razlikuju duhovna podrška, materijalna pomoć i stručne usluge koje zajednica možda nema mogućnosti da pruži.

Jednostavan plan za prva četiri susreta

Prvi susret može biti samo prisustvovanje bogosluženju. Posmatrajte tok službe, slušajte Jevanđelje i zabeležite šta vas je obradovalo ili zbunilo. Nema potrebe da tada odlučujete bilo šta veliko.

Drugi susret može biti razgovor o osnovama vere. Ponesite dva ili tri pitanja o Hristu, Bibliji ili molitvi. Zatražite preporuku za jedno kratko čitanje koje možete razumeti bez velikog prethodnog znanja.

Treći susret može biti upoznavanje liturgije i ljudi. Pitajte kako se čitaju psalmi, zašto se koristi određeni molitvenik, kako zajednica organizuje služenje i šta očekuje od svojih članova. Proverite da li vam se dopada stvarna atmosfera, ne samo program napisan na internetu.

Četvrti susret može biti razgovor o tome šta želite dalje. Možda ćete nastaviti da dolazite kao gost, možda ćete želeti dublje proučavanje ili pripremu za neki crkveni korak. A možda ćete zaključiti da je ovaj susret bio koristan, ali da ne želite formalno da se priključite. U svakom slučaju, korisno je da odluka bude vaša, informisana i mirna.

Poziv bez velikih obećanja

Ovaj vodič ne može da vam obeća da će svaki čovek kojeg sretnete u crkvi uvek postupiti najbolje. Nijedna zajednica nema takvu moć. Može, međutim, da predstavi put kojem teži: slušanje Jevanđelja, dostojanstvenu molitvu, učenje, zajedništvo, služenje i odgovornost. Najbolji način da proverite koliko se taj cilj ostvaruje jeste da ljude upoznate u stvarnom životu.

Ako želite da razgovarate, javite se. Ako želite samo da prisustvujete bogosluženju, proverite vreme i mesto. Ako prvo želite da čitate, počnite od Jevanđelja i od nekoliko osnovnih tekstova o anglikanskoj tradiciji. A ako imate pitanje koje vam deluje neobično, možda je baš ono pravi početak razgovora.

Poziv „dođi i vidi“ ne znači „dođi i odmah se složi“. On znači: upoznaj, slušaj, pitaj, moli se ako želiš, razmisli i slobodno odluči šta je tvoj sledeći korak.

Kako prepoznati da li mi susreti zaista pomažu?

Posle nekoliko dolazaka možete sebi postaviti nekoliko mirnih pitanja. Da li sada bolje razumem ko je Isus Hristos i šta znači Jevanđelje? Da li sam naučio nešto o molitvi i Bibliji? Da li mi je lakše da postavljam pitanja bez stida? Da li u odnosima sa ljudima postajem pažljiviji i spremniji na istinu? Odgovori ne moraju biti veliki ni dramatični. Ponekad je najvažniji napredak to što čovek više ne oseća da mora da glumi sigurnost.

Pritom razlikujte prijatnost prvog utiska od pouzdanosti tokom vremena. Srdačan doček je dobar, ali još je važnije kako se zajednica odnosi prema ljudima kada postoje neslaganja, kada neko ne može da pomogne finansijski ili kada mu je potrebna podrška. Obratite pažnju i na ljude koji nisu u centru pažnje. Da li su saslušani? Da li se sa njima razgovara dostojanstveno? Da li se obećanja ispunjavaju, a greške priznaju?

Može se dogoditi da vam se dopada tradicionalno bogosluženje, a da ostanete nesigurni u vezi sa određenim teološkim pitanjem. To nije razlog da ubrzavate odluku. Zatražite izvor, pročitajte dva različita objašnjenja i razmislite. Ako vam je potrebna duža pauza, uzmite je. Duhovna zrelost ne meri se time koliko brzo čovek usvaja oznaku određene zajednice, nego i time koliko odgovorno postupa sa istinom i drugim ljudima.

Ako nakon više susreta odlučite da ostanete gost, dobro je da znate da gostoprimstvo ne prestaje zato što niste postali član. Ako odlučite da se pripremate za pripadnost zajednici, neka taj put uključi poznato učenje, jasna pravila i dovoljno vremena. A ako nastavite u drugoj tradiciji, iskustvo susreta i razgovora i dalje može biti dragoceno. Nijedan iskren korak ka razumevanju Hrista ne mora se pretvoriti u takmičenje između crkava.

Za razmišljanje

Da li mi je bliže da prvo pročitam Jevanđelje, dođem na službu ili zakažem razgovor? Koja praktična informacija mi nedostaje? Šta bih želeo da vidim u ponašanju jedne dobre zajednice? Koji mali, slobodan korak mogu da učinim narednih dana?

Kratka molitva

Bože, vodi me putem istine bez straha i žurbe. Daj mi slobodu da učim, mir da pažljivo slušam i hrabrost da postavljam pitanja. Pomozi onima koji služe u tvojoj Crkvi da budu skromni, odgovorni i pažljivi prema svakom čoveku. Amin.

DODATAK A. SEDAM DANA UPOZNAVANJA JEVANĐELJA

Ovaj mali plan nije ispit niti obaveza. Namenjen je čoveku koji želi da počne da čita Novi zavet, ali ne zna odakle. Svakoga dana izdvojite deset do petnaest minuta, pročitajte navedeni tekst i zapišite jednu misao ili pitanje. Ako preskočite dan, nastavite bez osećanja krivice.

Prvi dan — Poziv: Jovan 1,35–51. Obratite pažnju na to kako ljudi dolaze do susreta sa Isusom. Ko ih poziva? Šta žele da saznaju? Kako se menja njihov pogled na svet?

Drugi dan — Blizina: Marko 1,14–45. Uočite koga Isus susreće i kako govori o Carstvu Božijem. Da li primećujete spoj poučavanja i praktične pomoći?

Treći dan — Milosrđe: Luka 10,25–37. Pitajte se ko je bližnji u ovoj priči. Postoji li neko kome u svom okruženju teško pružate razumevanje?

Četvrti dan — Molitva: Matej 6,5–15. Čitajte Očenaš polako. Šta svaka njegova molba govori o Bogu, o nama i o odnosu prema ljudima?

Peti dan — Praštanje: Luka 15,11–32. Uočite razliku između oca i dvojice sinova. Sa kojim likom trenutno najlakše saosećate i zašto?

Šesti dan — Krst: Marko 15. Ne žurite ka zaključku. Koje ljudske slabosti i koji oblici hrabrosti postaju vidljivi tokom Hristovog stradanja?

Sedmi dan — Nada: Jovan 20,1–29. Razmislite o Marijinom susretu, učenicima i Tomi. Šta ovaj tekst govori o veri, strahu i sumnji?

Na kraju sedmice upitajte se da li želite da nastavite sa celim Jevanđeljem po Marku ili po Jovanu. Ako biste radije razgovarali nego čitali sami, ponesite svoja pitanja na susret sa nekim od službitelja ili vernika.

DODATAK B. KRATKE MOLITVE ZA POČETAK

Jutarnja molitva. Bože, hvala ti za novi dan. Daj mi mudrost u odlukama, strpljenje u susretima i pažljivo srce prema ljudima koje ću danas sresti. Sačuvaj me od gordosti i vodi me u istini. Amin.

Molitva kada ne znam šta da kažem. Gospode, ne znam uvek kako da se molim. Znaš moje misli, pitanja i strahove. Pomozi mi da budem iskren pred tobom i da prepoznam sledeći dobar korak. Amin.

Molitva pred čitanje Biblije. Sveti Duše, otvori moj razum za smisao Svetog pisma. Sačuvaj me od brzih osuda i površnih zaključaka. Nauči me da slušam Hristovu reč i da je živim. Amin.

Molitva za čoveka u nevolji. Milosrdni Bože, pogledaj na osobu za koju danas brinem. Daj joj potrebnu pomoć, mir i dobre ljude. Pokaži i meni kako mogu odgovorno da pomognem. Amin.

Večernja molitva. Gospode, zahvaljujem ti za dobro koje sam danas primio. Oprosti mi tamo gde sam pogrešio i nauči me da sutra postupim bolje. Daj odmor onima koji su umorni, utehu onima koji pate i mir svim ljudima. Amin.

Molitva pre prvog dolaska u crkvu. Bože, ako me ovaj put vodi bliže tebi, daj mi hrabrost da ga istražim. Pomozi mi da upoznajem ljude bez predrasuda i da verno slušam svoju savest. Neka svaki susret bude u duhu mira i istine. Amin.

Ove molitve su novi tekstovi napisani za ovaj priručnik, a ne zvanični prevodi molitava iz Book of Common Prayer. Za liturgijsku upotrebu potrebno je koristiti tekstove koje je zajednica za tu svrhu usvojila.

DODATAK C. MALI REČNIK ANGLIKANSKIH POJMOVA

Anglikanstvo — porodica crkvenih tradicija povezanih sa istorijskim engleskim hrišćanstvom, njegovom reformacijom, molitvenicima i episkopskim nasleđem.

Anglican Communion — međunarodna zajednica autonomnih crkava koje imaju formalno priznate odnose i zajedničke institucije. Nisu sve crkve koje se nazivaju anglikanskim njene članice.

Apostolska sukcesija / apostolsko prejemstvo — kontinuitet apostolske vere i službe; u episkopalnim crkvama često uključuje posebno razumevanje istorijskog niza episkopskih rukopoloženja.

Book of Common Prayer — Knjiga zajedničkih molitava; istorijski anglikanski molitvenik sa obrascima javnog bogosluženja i drugim molitvama.

Đakon — crkveni služitelj čija je služba posebno povezana sa pomaganjem u bogosluženju i služenjem ljudima.

Episkop — crkveni služitelj koji u episkopalnom poretku ima nadzornu, pastirsku i rukopoložiteljsku odgovornost.

Evharistija / Sveta večera — hrišćansko bogosluženje zahvaljivanja u kojem se, prema Hristovoj zapovesti, liturgijski prinose hleb i vino i učestvuje u svetoj tajni.

Jevanđelje — Dobra vest o Isusu Hristu; naziv i za četiri novozavetna spisa koja svedoče o njegovom životu, učenju, smrti i vaskrsenju.

Katehizis — sažeto poučavanje osnovama hrišćanske vere, često organizovano kroz pitanja i odgovore.

Konfirmacija — obred potvrđivanja i produbljivanja hrišćanske pripadnosti, čiji se smisao i uslovi razlikuju među crkvama.

Lekcionar — raspored biblijskih odlomaka predviđenih za čitanje na bogosluženjima tokom crkvene godine.

Liturgija — uređen oblik javnog bogosluženja sa molitvama, čitanjima, pesmama i, kada je predviđeno, evharistijom.

Nikejski simbol vere — drevno hrišćansko ispovedanje vere u Svetu Trojicu i osnovne istine hrišćanstva.

Parohija — lokalna crkvena zajednica ili područje crkvenog služenja, uređeno prema pravilima odgovarajuće crkve.

Prezviter / sveštenik — rukopoloženi službitelj koji, u okviru svog crkvenog poretka, predvodi bogosluženje i pastirski život.

Sakrament / Sveta tajna — vidljivi crkveni čin povezan sa Božijom blagodaću; u anglikanstvu se naročito ističu krštenje i evharistija.

Trideset devet članova vere — istorijski dokument engleske reformacije koji izlaže značajna anglikanska učenja; njegovo savremeno normativno značenje razlikuje se među crkvama.

DODATAK D. PITANJA ZA PRVI RAZGOVOR

Možete odabrati samo nekoliko pitanja koja su vam zaista važna. Nije potrebno postavljati ih sva odjednom.

1. Kako biste u nekoliko rečenica opisali veru i misiju vaše zajednice?

2. Koje bogoslužbene knjige i biblijski lekcionar najčešće koristite?

3. Šta posetilac treba da zna o prisustvovanju Pričešću?

4. Da li mogu da dolazim kao gost bez odluke o formalnom članstvu?

5. Kako izgleda priprema za krštenje ili konfirmaciju?

6. Kako zajednica razume svoju vezu sa širim anglikanskim svetom?

7. Koja su prava i obaveze članova i gde su objavljena pravila?

8. Ko pruža duhovno staranje i kako se štiti poverljivost razgovora?

9. Kako se podnose pitanja, primedbe ili pritužbe na postupanje službenika?

10. Kako mogu da učim, molim se i učestvujem u služenju ako želim da dolazim redovno?

Pravi razgovor ne mora odmah dati savršene odgovore. Važno je da postoji spremnost na pošteno objašnjenje, proverljive informacije i poštovanje slobode čitaoca.

IZVORI

Javni izvori za opis zajednice:

Episkopalna anglikanska zajednica u Srbiji, „O nama“: https://anglican.rs/о-нама/

Episkopalna anglikanska zajednica u Srbiji, „Verovanje“: https://anglican.rs/о-нама/вероваље/

Episkopalna anglikanska zajednica, biblioteka „Knjige“: https://anglican.rs/блог/књиге-2/

„Mesto za veru, molitvu i zajedništvo“, mali vodič (2026): https://anglican.rs/wp-content/uploads/2026/10/Mesto_za_veru_molitvu_i_zajednistvo_latinica_A5.pdf

Anglican Communion, zvanični pregled crkava članica: https://www.anglicancommunion.org/member-churches/

Biblijske reference: Postanje 1; Psalmi 13 i 42; Matej 6, 22 i 25; Marko 1, 10 i 15; Luka 10 i 15; Jovan 1, 11 i 20; Dela apostolska 2; Prva poslanica Korinćanima 12 i 15.

Kako stupiti u kontakt: www.anglican.rs.

Završna poruka

Ako ste stigli do kraja ovog vodiča, ne morate imati sve odgovore. Dovoljno je da vam je postalo jasnije šta hrišćani veruju, zašto se okupljaju i šta anglikanska tradicija nastoji da čuva. Sledeći korak može biti kratko čitanje Jevanđelja, jednostavna molitva ili razgovor. Nije neophodno da bude velik. Može biti slobodan, miran i iskren.

Dođi i vidi. Ostalo neka raste u istini, vremenu i ljubavi.